

Tehetségkereső program

Napfény Óvoda és Bölcsőde Nádudvar

Törvényi háttér

A 2011.CXC.törvény nemzeti köznevelésről szóló törvénye kimondja:

„ 1. § (1) A törvény célja olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.”

„ 13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

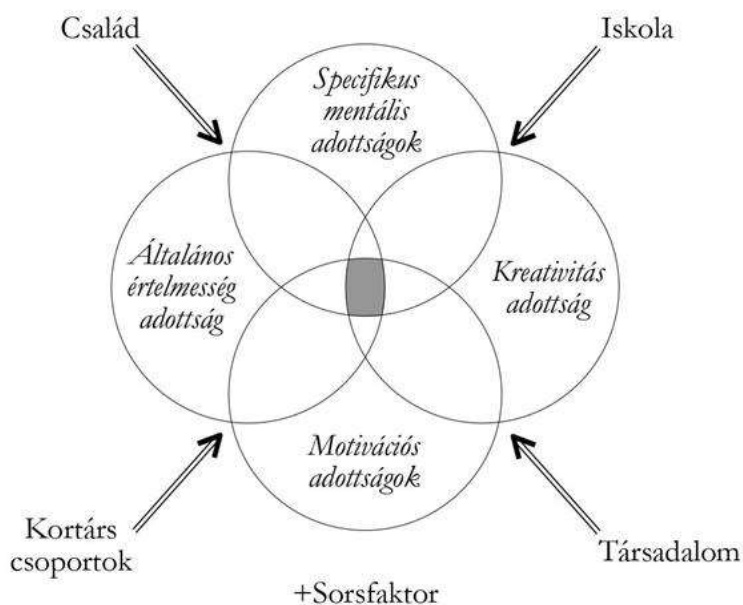
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,”

„14. kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”([www.net.jogtar hu](http://www.net.jogtar.hu)).

Mönks-Renzulli-Czeizel tehetség modell értelmezése

Az orvosgenetikus, Czeizel Endre érdemesnek látja külön választani az általános értelmi képességeket (intelligencia) és a specifikus szellemi képességeket egymástól. Az átlag feletti értelmi adottságok közé tartozik pl. a magas szintű elvont gondolkodás, jó memória, fejlett anyanyelvi képességek.

A speciális adottságok döntik el azt, hogy az illető milyen jellegű tehetségé válhat. Gardner-féle nyolc speciális tehetség terület általánosan elfogadott, ennek alapján megkülönböztethetünk: nyelvi, zenei, természeti, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális, intraperszonális területeket.

A kreativitást is többértűen tünteti föl Czeizel Endre, úgy, mint originalitás (eredetiség), flexibilitás (rugalmasság), fluencia (könnyedség), problémaérzékenység, kritikai érzék stb. Véleménye szerint egy társadalom hatékonysága azon múlik, hogy „milyen mértékben ismerik fel a kreativitás és a kreatív emberek fontosságát,(...) és milyen gyorsan tudnak élni az új megoldásokkal.”(Czeizel 2004.31. o.)

A motiváció ebben a modellben is alapelemként jelenik meg. Olyan személyiség tényezőket jelent, melyek biztosítják az energiát a kiváló eredmény eléréséhez. Így pl. a kitartás, érdeklődés, versenyszellem, a munkában való elmélyülés és az ebből való nehéz kizökkenés, megszállottság. (Balogh 2012.) Ehhez a fogalomhoz csatolja a szerző az emocionális-quotientst, mint a kiemelkedő teljesítmények meghatározó elemét. Az EQ-ban jelentősége van az empátiának, közösségbe való illeszkedés készségének, nagyvonalúságnak, optimizmusnak, ön- és küldetéstudatnak. A magas EQ-val rendelkezők szeretik, élvezik tevékenységüket, hobbiként tekintenek rá.(Czeizel 2004.)

Ezeket egészíti ki a külső, környezeti tényezők részletesebb szétbontásával.

A családdal kapcsolatban kifejti a szerző a szülői gondoskodás, az anyai életkor, az elsőszülöttség, egykék és csonka családok, a kulturális háttér jelentőségét. Érdekes a csonka család előnyéről beszélni, de híres géniuszok életútja mutatja, hogy a rossz családi helyzet gyakran előnyt jelentett, mert pl. az erős apai szigor nem szorította vissza a gyermeki kreativitást. A felnőttkori társadalmi sikeresség és a családi körülmények között U alakú összefüggés valószínűsíthető a mai álláspont és a szerző szerint. A nagyon jó és nagyon rossz családi körülmények ideálisabbak, mint egy átlagosé a tehetség kibontakozása szempontjából. És az ehhez fűződő tanulság: „Míg a gyermekkori traumák és pokoljárások ellenére is sikeres felnőttekre a pesszimizmus és melankólia,sőt a depresszió, addig a jó családi körülmények között felnövekvőkre a jó lelki egészség és az optimizmus jellemző.”(Czeizel 2004.71. o.) Ellentétes a véleménye Mönkssel ezen a ponton, mivel Czeizel a negatív hatást is a tehetség kibontakozását segítő tényezőként emeli ki.

Az iskola elemzése során részletesebben szól az iskola felelősségéről, szellemi képességek esélyegyenlőségéről és a pedagógusok küldetéséről. Ez utóbbi területtel kapcsolatban úgy vélekedik: „legfontosabb természeti kincsünk: a gyermekek tehetsége, illetve ennek kibontakoztatása az ő kezükben van.”(Czeizel 2004.77. o.) Feladatuk többretű. Egyrészt a gyermeki személyiség értékes vonásainak gondos szakértelemmel és megértő emberséggel történő kibontása, másrészt az általános értelmi képességek fejlesztése, harmadrészt keresniük kell a gyermekekben azokat a specifikus szellemi adottságokat, amelyek bennük a legjobbak, vagy az átlagosat meghaladják

A kortárs csoportokkal kapcsolatosan részletesen említi a szülőkről való leválást, a tizenévesek bizonyítási vágyát, a kortársak felértékelődését.

A társadalom, mint befolyásoló tényező hatása kihat az előzőek mindegyikére, de mégis külön említi a szerző azért, mert ha az egyén kikerül az iskolai kötelek közül, a társadalom körülményei, elvárásai, lehetőségei meghatározzák a tehetség teljesítményét (szegénység, háború, népiirtás)(Czeizel 2004.)

A sors faktort a szerző tovább bontja korai halál (biológiai sors), betegségek (önsorsrontás), és tehetségvesztés, talentumrontás (társadalmi sors) elemekre, ez mindenképp új elemként jelenik meg az előző modellekhez képest, így a Czeizel modell kilenceleművé bővült.

A tehetség fogalma

„Egyszerűen, a józan ész alapján végiggondolva a tehetség fogalmát, öt kritériumot érdemes kiemelni: (1) a tehetség potenciát, lehetőséget, ígéretet, reményt, esélyt jelent (2) valamelyik emberi tevékenységi körben (3) olyan kiemelkedő teljesítményre, amely (4) társadalmilag hasznos és amely (5) meglegedettséggel, örömmel, tehát sikerélménnyel jár elérője számára. Dr. Balogh László a MATEHETSZ elnöke, szakmai vezető, tanszékvezető Debreceni egyetem Pedagógia- Pszichológia Tanszék ([www . tehetség. hu](http://www.tehetség.hu) Tehetségkönyvtár. Balogh László: Elméleti kiindulási pontok tehetséggondozó programokhoz.)

„óvodáskorban nem beszélünk tehetségről, viszont a tapasztalatok alapján kijelenthetjük, hogy tehetségígéretes adottságokról, hajlamokról már igen. Ebben az életszakaszban is felfigyelhetünk olyan gyerekekre, akiknek bizonyos adottsága az átlagosnál lényegesen jobb, nagyon motivált bizonyos területen, és ebből adódóan kitartóan, hosszú ideig képes azzal a területtel foglalatalkodni. Ezeket a gyerekeket tehetségígéreteknek nevezhetjük. A tehetségígéret reményt, esélyt, lehetőséget hordoz magában a személyiség valamelyik képességében, tevékenységi körében.” Nagy Jenőné főiskolai adjunktus (Nagy Jenőné

2012.18. o.) Az óvodás gyerekek tekintetében óvatosan szabad fogalmazni a tehetség fogalmát keresve. Vannak azonban olyan szempontok, melyeket már kisgyermekkorban is figyelembe kell vennünk. Ezek egy része a születéssel hozott adottságok, melyek bizonyos területeken szembetűnőek lehetnek már óvodás korban is ,másrészt a motivációt tartja nagy jelentőségűnek Nagy Jenőné, mivel abban a tevékenységben, amihez jó adottságai vannak egy kisgyermeknek, természetes, hogy elmélyülten képes munkálkodni. Megfogalmazza azt is, hogy ekkor a tehetségigéret még remény és lehetőség, sokféle hatás érheti még, ezek előre nem tudhatóak.

A tehetségkereső program célja

- 1.A tehetségigéretnek és rejtett tehetségek beazonosítása és gondozása.
- 2.A gyermek személyiségének és a benne rejlő tehetség minél teljesebb kibontakoztatása.
- 3.A tehetségkeresés,-gondozás szemléletének közvetítése a szülők felé
- 4.A tehetségkeresés módszertani kultúrájának megtartása és gazdagítása óvodánkban.
- 5.Intézményünk innovatív szellemiségének megőrzése.

A tehetséggondozás feladatai

1. A törvényi rendelkezéseknek való megfelelés.
2. Módszertani kultúránk szélesítése.
3. Humán erőforrások felmérése, továbbképzések biztosítása.
4. Munkaközösség működtetése.
5. Évenként tehetségműhelyek alakítása és működtetése.
6. Személyi és tárgyi eszközök lehetőség szerinti bővítése.
7. Szülők folyamatos tájékoztatása az óvodában folyó tehetségkereső programról.
8. Tehetségkereső program dokumentumainak előkészítése és elkészítése.

Alapelveink

- 1.Minden5-7 éves gyermeket bevonunk tehetségkereső programunkba.
- 2.A Gardneri tehetségterületek alapján egy-egy speciális tehetségterületen fejlesztjük a gyerekeket, erős oldaluknak megfelelően, teljes személyiségük kibontakoztatásával.

A tehetségkereső program új szemléletű pedagógiája figyelembe veszi az óvoda specifikumait és hagyományait.

3.Minden óvodapedagógus részt vesz a gazdagító programban, szakképzettségének és érdeklődésének megfelelően.

4.Programunk tervezett, tudatos megvalósításához minden tehetségműhely rendelkezik működést szolgáló személyi, tárgyi feltételekkel és tervezett éves 30 órás programmal.

5.A tehetségkereső műhelyekben kreatív műhelymunka folyik, ahol az óvodapedagógus módszertani szabadságával élve biztosít a gyerekek számára szokatlan, új kihívásokra biztató helyzeteket, kutakodásokat.

6.A gyermek tehetségének gondozása megvalósulhat óvodai csoportjában, ill. tehetségkereső programunk műhelyfoglalkozásain.

7.A gazdagító program megvalósítása során törekszünk a szülőkkel való együttműködés elmélyítésére.

Tehetségazonosítás

Óvodánkban az óvodapedagógusok két évig tartó megfigyelései alapján, melyeket rögzítenek az egyéni fejlődési naplóban, a Ryens-féle becslési skála és Tehetségterkép kitöltésének és elemzésének eredményei alapján válogatják be a gyerekeket a speciális tehetséggondozó műhelyekbe, a gardneri tehetségterületek alapján. Ezek a következők:

1. Nyelvi tehetségterületek
2. Zenei tehetségterület
3. Térbeli-vizuális tehetségterület
4. Testi-kinesztetikus tehetségterület
5. Logikai tehetségterület
6. Természeti tehetségterület
7. Interperszonális képességek fejlesztése
8. Intraperszonális képességek fejlesztése

A komplex tehetségkereső műhelyek hatásvizsgálata

A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács irányadó véleménye erről:” *a tehetségpontok a tehetséggondozó tevékenységüket önkontrollos hatásvizsgálattal is szabályozzák, ellenőrizték. Hatásvizsgálattal alá nem támasztott tehetséggondozás nem tekinthető*

bizonyítottak.”(Balogh László–Mező Ferenc–Kormos Dénes 201. 20. o.)A hatásvizsgálat mindenkori célja, hogy ellenőrzési, visszacsatolási lehetőséget nyújtson a program fejlesztő hatását illetően. A fejlesztő hatás kimutatható a gyermeki, műhelymunka során, óvónői, szülői hatásvizsgálatokon keresztül. A hatásvizsgálat összegezheti az eredményeket, felvethet problémákat és irányt mutathat a további feladatok irányába, melyek a program további fejlődési lehetőségét szolgálják. Ezek alapján meghatározhatóak olyan rövid és hosszú távú szempontok, tervek, melyek segítik a mindennapi munkát, de szem előtt tartják hosszabb távon pl.a tárgyi eszközök beszerzésének lehetőségeit is. Ennek a feladatnak a kooperálása egy munkacsoport feladata , a vezetés tájékoztatása mellett.

Működési rend a tehetségműhelyekben

A tehetségkereső műhelyekben minden 5-6-7 éves korú gyermek részére biztosítjuk a kis létszámban megvalósuló, differenciált fejlesztő csoportmunka lehetőségét, a gazdagítás módszerével, szem előtt tartva az átlagon felüli adottságok fejlesztését és a gyenge pontok erősítésének lehetőségeit. A gazdagítás célja az óvodai nevelésben: az ismeretekre,élményekre, tapasztalatokra és műveletekre épülő képességek-alapprogramon túllépő-ötletes fejlesztési lehetőségekkel történő befolyásolása(Nagy Jenőné 2012.63. o.) Minden gyermek abban a műhelymunkában vesz részt,amelyben a két éves megfigyelés alapján tehetségígéretként be lett sorolva.

A tehetségkereső műhelyekben a munka 30 órás komplex program alapján működik.

A foglalkozásokat heti rendszerességgel, délutánonként, ugyanazok az óvodapedagógusok végzik, ahol a játékos tevékenységek kb. 30-40 percig tartanak.

A műhelyek tehetségkereső programjaiban a gyermekek maximális létszáma 12-15 fő lehet. Az állandóságot szem előtt tartva törekszünk arra, hogy a műhelyekben adott nevelési évben ugyanazok a gyerekek, ugyanazokkal az óvodapedagógusokkal dolgozzanak együtt és lehetőség szerint ugyanazon helyszínen.

Három tagóvodában összesen 11 tehetségműhely működik.

Tehetségműhelyek

Napfény Óvoda és Bölcsőde

1. Észkerék (logikai-természeti) Nagyné Ludman Beáta,Nagyné Böszörményi Anita

2. Kezek szárnyán (térbeli- vizuális) Farkasné Petrovics Judit, Fehér Anna, Hajzer Klaudia Dominika

3. Mocorgó (testi-kinesztetikus) Horváth Attiláné, Nyikos Evelin

4. Búzavirág (testi-kinesztetikus) Ráczné Bogdán Marianna, Csukáné Kálmán Szilvia

Százszorszép Óvoda

1. Felfedezők (logikai-természeti) Siskó Lajosné, Fejes Sándorné

2. Kincses sziget (interperszonális- intraperszonális) Varga Eszter, Kissné Szőke Ilona,

3. Zenebona (zenei) Horváthné Váradi Zsuzsa, Nagyné Nagy Edina

Vadvirág Óvoda

1. Labdamóka (testi-kinesztetikus) Bíróné Nagy Katalin, Felföldyné Lévai Mária

2. Töprengő (logikai) Kispálné Horváth Gyöngyi, Komáromi Tiborné

3. Varázskézek (térbeli- vizuális) Sári Attiláné, Esztári Erika

4. Varázslabda (testi-kinesztetikus) Pethőné Csontos Anikó, Nagy Éva

A logikai tehetségműhely célja

Az értelmi fejlődés folyamatában a külső világ, a természet, formai és mennyiségi fogalmainak megismerése természetes formában épül be a gyermekek életébe fejlődésük során. A műhely célja ennek megfelelően:

- matematikai tapasztalatok megélése, szerzése változatos és természet közeli tevékenységeken keresztül,
- az emberi, természeti, tárgyi világ mennyiségi, formai és téri viszonyainak, összefüggéseinek megismerése az elmélyülés és problémamegoldás figyelembe vételével (kreatív gondolkodás)
- a tehetségígéretes gyermek logikai – matematikai területen, erősségének megfelelő fejlődési lehetőségének biztosítása
- a gyermekek gyenge oldalának kiegyenlítése, erősítése,
- az interperszonális és intraperszonális képességek fejlődésének segítése a légkörjavító ill. kiegészítő tevékenységek által.

A drámajáték tehetségműhely célja

A gyermekek egyéni adottságainak figyelembe vétele mellett személyiségének harmonikus és differenciált kibontakoztatása történik drámajátékokon keresztül.

Ezek a játékok formálják:

- a kreatív gondolkodást

- az aktív ,cselekvő jelenlétet,
- -a kommunikációs készségeket
- az érzelmi képességek területeit,
- szociális képességeiket.

A tevékenységeket,játékokat áthatja az önkéntesség, az érzékenység és a kooperáció.A gyermekek erős oldalának kibontakoztatása mellett jelen van a gyenge oldal támogatása és erősítése is.

Zenei tehetségműhely célja

A magyar néphagyomány, a gyermekdalok és mondókák, a gyermektánc ad jó lehetőséget a zenei tehetségigéreték zenei világának formálására,az éneklés által önmaguk kifejezésére.(zenei alkotókedv,kreativitás)

- A műhelymunka során változatos zenei tevékenységeken keresztül,sokféle hangszer megismerésével és használatával , közös énekléssel ,játzással hatékonyan fejlődik zenei ízlésük,ritmusérzékük,zenei hallásuk,zenei érdeklődésük,
- komoly- és népzene iránti fogékonyságuk,tájékozottságuk,igényük.
- Gyenge oldalaik kiegyenlítése mindezzel párhuzamosan történik , ill. az interperszonális és intraperszonális képességek fejlődésének segítése a légkörjavító ill.kiegészítő tevékenységek által.

Térbeli-vizuális tehetségműhely célja

A tehetség már korai gyermekkorban megmutatkozhat az ábrázoló tevékenységek iránti vonzódásban, a kifejezőkészség intenzív fejlődésében, egyéni látásmódban, színvilágban.

Tehetséggondozó műhelymunkánkban olyan 5,6,7, éves gyermekek vesznek részt, akiknek finommotorikája kiemelkedő,v. átlag feletti, speciális képességekkel, egyéni vizuális önkifejezési módokkal rendelkeznek.

Műhelymunkánk során cél :

- új ismeretek és technikák megismerése, elsajátítása,
- szabad elmélyült , kreatív alkotás megvalósulása,kompozícióba, egységbe alkotása,
- önkifejezés formálása,
- alkotó gondolkodás formálása,(kísérletezések eszközökkel,anyagokkal,technikákkal)
- a személyiségük gyenge oldalának erősítése,
- interperszonális és intraperszonális képességterületek fejlesztése a légkörjavító és kiegészítő tevékenységek segítségével.

Testi –kinesztetikus tehetségműhely célja

A műhelybe olyan gyermekek kerülnek, akik a mozgás iránt kiemelkedő érdeklődést mutatnak,jó testi adottságokkal nagy mozgásigénnyel bírnak, vagy kiemelkedő a mozgáskoordinációjuk.

Célok:

- a testi képességek fejlesztése az egyéni képességek figyelembe vételével ,differenciálással,
- értelmi képességek fejlesztése,
- szociális képességek erősítése
- mozgásöröm és egészségtudatosság formálása,
- személyiségük gyenge oldalának kiegyenlítése
- interperszonális és intraperszonális képességterületek fejlesztése a légkörjavító és kiegészítő tevékenységek segítségével.